

EVANJELICKÝ VÝCHOD (1933 – 1938)¹

Ján DŽUJKO

V medzivojnovom období vychádzalo na Slovensku 21 po slovensky písaných periodík Evanjelickej cirkvi a. v. na Slovensku. Práve v tomto období zaznamenala evanjelická náboženská tlač svoj najvýraznejší kvalitatívny a kvantitatívny rozmach. Niekoľko z jej časopisov vychádzalo aj na východe krajiny. Jedným z nich bol *Evanjelický východ*.

Mesačník začal vychádzať v januári v roku 1933 s podtitulom *Vnútornomisiijný časopis pre slovenských evanjelikov na východnom Slovensku*. Tlačil sa na 10 až 16 stranách v Kníhtlačiarňi Arpáda Kóscha v Prešove, neskôr v tlačiarňach v Ružomberku. Cena jedného čísla bola 50 halierov, v prípade celoročného predplatného 6, neskôr 8 Kč. Časopis vydával Východný dištrikt ev. a. v. cirkvi na Slovensku (Ev. biskupský úrad v Prešove). Hlavným zodpovedným redaktorom sa stal Oskár Černák. V časopise sa postupne ustálili pravidelné rubriky: *Dopisy, Zprávy, Odkazy, Odkazy redakcie, Svoj k svojmu,*

Rozmanitosti, Jednota evanjelických žien na Slovensku, Drobnosti, Pre naše deti, Letom svetom. *Evanjelický východ* mal aj prílohu *Pre naše deti* (1936 – 1938), ktorá spočiatku bola jednou z rubriík časopisu. Vychádzala mesačne, okrem prázdnin, v Prešove. Vydával ju Ev. a. v. biskupský úrad v Prešove. Jej redaktorom bol Vítázoslav Weber. Úlohou prílohy bolo osloviť detského čitateľa v kresťanskom duchu. Obsahovala preto prevažne rozprávky, povesti, krátke príbehy z dejín, básničky a porekadlá. Prevládali najmä príspevky s náboženskou tematikou, ale sporadicky sa objavili aj články, smerujúce k upevňovaniu národného povedomia a vlastenectva.

Obsahová náplň periodika pramenila predovšetkým z jeho poslania, a to prispieť k lepšiemu poznaniu Biblie, správne mu pochopeniu evanjelia Ježiša Krista a jeho uplatňovania v každodennom živote. Aj preto redakcia svoju pozornosť vo väčšine

1 Príspevok vznikol v rámci projektu VEGA 1/0651/19 *Pramene k cirkevným a duchovným dejinám východného Slovenska*.

publikovaných príspevkov prioritne sústredila na náboženskú problematiku s dôrazom na vieroučné otázky cirkvi, mravno-náboženskú výchovu a zborový život v jednotlivých obciach a mestách východného Slovenska. Svoj postoj však z pozície kresťanstva zaujala aj k politickým, konfesijným, sociálnym, kultúrnym či školským témam.

Evanjelický východ v mnohých prípadoch zaujal aj stanovisko voči iným cirkvám či sektám pôsobiacim na Slovensku. Všimol si predovšetkým prejavy náboženskej intolerancie vo vzťahu k členom evanjelickej cirkvi augsburského vyznania. Podľa príspevkov uverejnených v tomto periodiku evanjelici vo východoslovenských obciach i mestách problematicky spolunažívali najmä s katolíkmami. Okrem katolíckej cirkvi negatívne vnímal časopis aj rozličné aktivity sektárskych hnutí usilujúcich sa získať na svoju stranu práve veriacich z radov evanjelickej cirkvi. Zvýšenú pozornosť tak venovala redakcia najmä ruseľistom. Poukazovala na nesprávnosť a nepravdivosť učenia tejto sekty, ako aj na škodlivosť jej literatúry a v neposlednom rade tiež na členov sekty usilujúcich sa zvyšovať počet svojich prívržencov.

Evanjelický východ si všimol tiež kultúrny život na východe Slovensku. V rubrikách *Dopisy* a *Zprávy* prevažovali príspevky opisujúce rôzne kultúrno-náboženské podujatia, organizované rozličnými evanjelickými spolkami a združeniami. Popri tom uverejňoval na svojich stránkach i básne, krátke rozprávky, piesne či divadelné hry. Často sa v mesačníku nachádzali články zaoberajúce sa dejinami Evanjelickej cirkvi a. v. na Slovensku.

Redakcia sa usilovala podporiť svojich čitateľov aj v sociálnej oblasti. Zvýšenú pozornosť venovala tejto problematike najmä v prvých dvoch rokoch existencie časopisu, keď doznievali dôsledky veľkej hospodárskej krízy. Ťažké sociálne postavenie veriacich sa snažila zmierniť prostredníctvom kresťanského riešenia krízy, spočívajúceho v prekonaní morálnej krízy a návratu k Bohu a ku kresťanským hodnotám.

Napriek bohatému obsahu *Evanjelického východu* sa evanjelickému biskupskému úradu v Prešove nepodarilo vydávať mesačník dlhodobejšie. Pravdepodobne kvôli slabému záujmu zo strany čitateľov a finančným problémom tak časopis koncom roka 1938 zanikol.

Použitá literatúra:

- BACHLETOVÁ Eva. Ľudové časopisy evanjelickej cirkvi a. v. na Slovensku (1918 – 1938). In *Otázky žurnalistiky*, roč. 43, 2000, č. 3, s. 216 – 224.
- DŽUJKO, Ján. Prehľad po slovensky písaných novinách a časopisov vychádzajúcich na východnom Slovensku v rokoch 1918 – 1938. In *Annales historici Presovienses*, 2009, č. 8, s. 199 – 214.
- KIPSOVÁ, Mária a kol. *Bibliografia slovenských a inorečovských novinách a časopisov z rokov 1919 – 1938*. Martin : Matica slovenská, 1968. 1074 s.
- Evanjelický východ* 1933 – 1938